

Nederlandstalige T_EX Gebruikersgroep

- Aanwezig** : A. Al-Dhahir (UT); P.W. Bison; P. Bloemen (TUE); J. Braams (PTT); L. de Coninck (de Kraal); N. Cox (KUN); M. Dings (AKZO); W. Dol (RUG); C.M. Fortuin (Hogeschool Gelderland); E. Frambach (RUG); F. Goddijn; S.Y.A. Han; H. Jurriens (UT); T.A. Jurriens (RUG); R. Kappert (KUN); J. Krugers (Techn. Marketing Cons.); G.D.C. Kuiken (Kuiken); C.G. van der Laan (RUG); A. de Leeuw van Weenen (RUL/VTW); H.A.N. van Maanen; H. van der Meer (UvA); H.P.A. Mulders (KUB); G.J.H. van Nes (ECN); N.A.F.M. Poppelier (Elsevier); D. Salomon (California State University); R. Smedinga (RUG/Inf.); W. Smit; P. van Summeren (Scan Laser); N. Temme (CWI); E.J. Vens (RUG/ICCE); J.E. van Weerden (RUU); F. van de Wiel (CWI); J.J. Winnink; R.E. Youngen (AMS);
- Notulisten** : Gerard van Nes & Jos Winnink

1 Opening

Om ongeveer 10:15 uur heet voorzitter Kees van der Laan een ieder van harte welkom en opent de bijeenkomst. In het bijzonder heet hij David Salomon en Ralph Youngen welkom, die op deze bijeenkomst als gastsprekers zullen optreden. David Salomon is tevens de docent van de cursus: *'NTG's Advanced T_EX course: Insights & Hindsights'* die van 15 tot 19 juni zal worden gehouden in Groningen. Voor een beperkt aantal geïnteresseerden is het mogelijk om de syllabus van deze cursus, die ongeveer 250 pagina's omvat, tijdens deze bijeenkomst tegen kostprijs aan te schaffen.¹

De reden dat wij te gast zijn bij het CWI is een gevolg van het feit dat de contacten met de wiskundigen zijn verstevigd.

Tijdens het middagedeelte van deze bijeenkomst zullen er verschillende voordrachten worden gehouden met als thema *'T_EX and Scientific Publishing'*.

Voor het najaar van 1992 wordt een bijeenkomst voorbereid waarbij als thema gedacht wordt aan *'The future of T_EX/L^AT_EX'*. Ook de ontwikkelingen met betrekking tot het L^AT_EX 3.0 project zullen dan aan de orde komen.

Gewezen wordt op het aanwezige uitgebreide materiaal op de leestafels, en de mogelijkheid om T_EX boeken aan te schaffen bij Addison-Wesley met een korting van 10%.²

2 Verslag bijeenkomst 21 november 1991

Bij dit verslag zijn geen opmerkingen en aldus wordt het goedgekeurd.

Gerard van Nes noemt de problemen rond de versturing van het verslag naar het grote aantal (over de honderd) NTG leden tegelijkertijd via het netwerk waarbij verschillende abonnees het materiaal in veelvoud in hun e-mail box hadden ontvangen. De fout lag bij het netwerk zelf en is hopelijk bij de volgende verzending opgelost.

Naar aanleiding van het verslag wordt het volgende opgemerkt:

- **Werkgroep 13: De IJ-ligatuur**

De situatie is wat blijven zweven. Erik Jan Vens deelt mee dat er een plaatsje is ingeruimd voor de ij-ligatuur in de DC-fonts.

- **Picture Environment**

Hans van der Meer heeft de door hem ontwikkelde 'picture environment' naar Johannes Braams gestuurd. Deze heeft nog geen gelegenheid gehad om het op de fileservers te zetten maar zal dat spoedig doen. Deze picture environment zal ook worden meegenomen in het kader van het L^AT_EX 3.0 project.

- **Ledenbestand**

Het aantal leden is inmiddels gegroeid van 150 naar 180. De vereniging groeit op dit moment gemiddeld met ongeveer 45 leden per jaar.

- **Bijlage Q**

Joachim Schrod heeft medegedeeld dat het artikel *'The Components of T_EX'*, zoals dat in de MAPS 92.1 als bijlage Q is gepubliceerd, een versie is waar hij niet meer achter staat. Mede naar aanleiding van discussie's met anderen is hij bezig een vernieuwde versie te maken. De redactie was hiervan op de hoogte, maar meende dat het bij het niet

Editor van deze MAPS is: G.J.H. van Nes.

Het verslag van de NTG bijeenkomst op 4 juni 1992 is (in concept) eind september 1992 via e-mail dan wel via de post reeds gestuurd naar alle NTG leden.

¹ Het cursusmateriaal is nog beperkt aanwezig. De prijs is, inclusief portokosten (binnen Nederland/België): f 30,- voor NTG leden en f 40,- voor niet NTG leden. Bestelling via de penningmeester Johannes Braams.

² Addison-Wesley was aan het begin van de middag aanwezig met een uitgebreide verzameling T_EX/L^AT_EX/PostScript boeken.

beschikbaar zijn van de vernieuwde versie, de oude nog wel voldoende waarde had om op te nemen in de MAPS. Wanneer de nieuwe versie beschikbaar komt zal deze zeker worden gepubliceerd.

3 Ingekomen stukken en Mededelingen

De volgende mededelingen worden gedaan:

- Berichten van verhindering zijn ontvangen van de leden Biegstraaten, Heslinga en Vanoverbeke.
- Ontvangen zijn diverse tijdschriften van ondermeer de verschillende T_EX zustergebruikersgroepen, TTN en SGML.
- In een tijdschrift gericht op de Atari ST gebruikers is een aardig artikel over T_EX verschenen.
- Sinds de vorige vergadering is er contact geweest met het Wiskundig Genootschap. Dit contact heeft ondermeer geresulteerd in publikatieruimte voor de NTG in 'Mededelingen van het Wiskundig Genootschap'. Auteur Kees van der Laan.
- Er hebben zich geen kandidaten voor één van de opgevallen plaatsen in het bestuur aangemeld.
- De NTG heeft een donatie van f 1000,- gedaan aan het L^AT_EX 3.0 project.
- Bij TUG wordt met veel belangstelling de MAPS gelezen.
- Voor de cursus van David Salomon zijn op dit moment ruim 40 deelnemers genoteerd. Dit aantal zal mogelijk nog wat stijgen.
- In 1993 bestaat de NTG vijf jaar. Er wordt geprobeerd om ter gelegenheid van dit lustrum een congres te organiseren. Op dit moment hebben twee mensen zich bereid verklaard te zaak te willen trekken. Er zal worden nagedacht of het lustrum te combineren is met EuroT_EX 93, maar gezien de beschikbare tijd rijzen hier wat vraagtekens. Meer informatie zal spoedig volgen.
- Het elektronische tijdschrift TeXH_AX, welke de laatste tijd erg onregelmatig verscheen, wordt nu door Peter Abbott vanuit Engeland verzorgd. Overigens kan deze nieuwe TeXH_AX distributie problemen opleveren aangezien de gateway die de verbinding verzorgt tussen het Engelse computernetwerk en de rest van de wereld alles behalve betrouwbaar is.
Het elektronische tijdschrift TeXMaG is ter ziele. Daarentegen verschijnt UKTeX wel regelmatig. Ook de 'usenet newsgroup' is zeer actief.

4 NTG jaarvergadering

- **Algemeen**
Theo Jurriens vindt de opkomst voor deze bijeenkomst wat laag. Hij vraagt zich af of het niet mogelijk is om *alle* bestuurszaken op één bijeenkomst te concentreren en de andere bijeenkomst te gebruiken voor 'nuttiger' zaken.
Het antwoord is dat er dan een probleem is i.v.m. de statuten. In de praktijk wordt alleen nog de be-

groting op de najaarsbijeenkomst behandeld. Geopperd wordt, dat mogelijk bij deze vergadering in Amsterdam, een aantal leden in het westen van het land de bestuurszaken overslaan en pas in de middag zullen komen. Een andere reden zou kunnen zijn dat de NTG haar taak steeds meer volbrengt en T_EX steeds meer ingeburgerd raakt, waardoor leden de indruk hebben dat het allemaal wel goed gaat zo. Opgemerkt wordt dat het ledental een gestage groei te zien geeft zoals reeds eerder op deze vergadering is opgemerkt.

- **Jaarverslag van de secretaris**
Er zijn geen opmerkingen bij het jaarverslag van de secretaris.
- **Jaarverslag van de penningmeester**
Er zijn geen opmerkingen bij het jaarverslag van de penningmeester.
- **Royementen**
Er zijn leden die het opzeggen van het lidmaatschap van een vereniging regelen door het niet betalen van de contributie. Zij doen dit in plaats van een gebruikelijke schriftelijke opzegging.
Het bestuur stelt voor om de heer Grootenhuis formeel te royeren wegens het niet nakomen van zijn financiële verplichtingen jegens de NTG ondanks herhaaldelijke verzoeken van het bestuur.
De vergadering gaat met dit voorstel akkoord. De penningmeester zal het betreffende lid hiervan schriftelijk in kennis stellen.
- **Verslag van de kascontrolecommissie**
Het verslag van de kascontrolecommissie wordt goedgekeurd. De penningmeester wordt gedechargeerd voor het gevoerde financiële beleid.
Ton Biegstraaten treedt af als lid van de kascontrolecommissie. Andrea de Leeuw van Weenen blijft zitten. Jules van Weerden wordt verkozen tot nieuw lid.
- **Bestuursverkiezingen**
Gerard van Nes en Huub Mulders treden af. Gerard van Nes stelt zich herkiesbaar; Huub Mulders niet. Het bestuur stelt als kandidaat voor de opgevallen plaats Theo Jurriens voor. Er hebben zich geen andere kandidaten gemeld.
Bij acclamatie worden zowel Gerard van Nes als Theo Jurriens verkozen door de vergadering. Huub Mulders wordt bedankt voor de activiteiten die hij voor de NTG in de afgelopen jaren heeft verricht.

5 Verslag/discussie werkgroepen

Erik Jan Vens meldt dat hij zich terugtrekt uit alle werkgroepen waarin hij zitting had. Dat zijn de werkgroepen 4, 7 en 15.

Frans Goddijn vindt opmerking op pagina 58 van MAPS 92.1: 'ik vond Corrie en Norma aardig en realistisch,' een leuke opmerking maar kon hem niet zo goed plaatsen.

5.1 Werkgroep 15: Future of T_EX/L^AT_EX

Johannes Braams maakt melding van de activiteiten op dit gebied.

- **L^AT_EX 3.0**

Op dit moment wordt er hard aan het L^AT_EX 3.0 project gewerkt. Ondanks het feit dat er gedurende een tijd geen informatie naar buiten kwam, zijn de werkzaamheden doorgestaan. Op dit moment bestaat er een β -versie van de nieuwe kernel van L^AT_EX 3.0. Echter er is nog niets officieel vrijgegeven. Volgens het tijdschema is er in de zomer van 1993 een β -versie van L^AT_EX 3.0 beschikbaar.

Frank Mittelbach zal mogelijk op de komende NTG najaarsbijeenkomst nader op het L^AT_EX 3.0 project ingaan.

- **Future of T_EX**

Op initiatief van DANTE is er een discussielijst opgezet onder leiding van Joachim Schrod om te discussiëren over NTS (New Typesetting System). Het doel is om te komen tot een formulering van eisen voor een opvolger van T_EX. Mogelijke realisatie pas na 5 à 10 jaar. Dit alles los van de werkzaamheden van Frank Mittelbach.

Er zijn op dit moment twee stromingen:

- T_EX 3 + verbeteringen/uitbreidingen;
- Een compleet nieuw systeem dat van de grond af aan opgebouwd is, gebruik makend van de ervaringen met T_EX.

Nelson Beebe schreef in TUGboat, Volume 13.1, p. 6, dat Knuth van mening is dat T_EX wel mag worden uitgebouwd maar dat het dan niet meer de naam T_EX mag hebben. Een naam als E_TX of iets dergelijks is echter geen enkel probleem. Ook het gebruik van (delen van) de *source* van T_EX 3 is toegestaan voor een dergelijk project.

Het probleem is nu om consensus te bereiken over de toekomstige ontwikkelingen en wildgroei te voorkomen. Mogelijk kan de Board of Directors van TUG hier een rol in spelen.

Gediscussieerd wordt verder over het al dan niet compatible zijn van komende (van T_EX afgeleide) nieuwe T_EX-achtige 'standaarden' en de ontwikkelingen die buiten T_EX gaande zijn doch wel in de toekomst mogelijk door T_EX te gebruiken zijn (ondermeer bij SGML, Adobe, Rank Xerox; echter niet altijd onder de Public Domain noemer!).

- **Miscellaneous**

Een korte 'levendige' (en soms ongecontroleerde) discussie vindt plaats over een aantal WordPerfect zaken (formule editor welke feitelijk UNIX 'eqn' is inclusief de problemen, wel ruim voldoende voor de markt waarvoor WP bedoeld is; de zeer beperkte referentie/bibliografie mogelijkheden; de geheel andere leercurve). Het grote geld is op dit moment echter te verdienen met de verwerking van *platte tekst*, dus met de bekende al dan niet perfecte *woordverwerkers*, aldus enkele aanwezigen.

Willem Smit merkt op dat L^AT_EX ook heel goed

bruikbaar is voor andere dingen dan het zetten van wiskundige formules. Zeker ook voor de platte tekst zelf. Het gebrek aan een groot scala van leerboeken en help-faciliteiten, zoals wel bij andere tekstsoftware beschikbaar is, is voor hem zeker geen probleem.

Een artikel van Huub Mulders m.b.t. formule editors in T_EX, WP en DecWrite wordt genoemd.

Marcel Dings vindt dat het ontwerpen van huisstijlen met L^AT_EX moeilijker is dan met een DTP-pakket en heeft ondermeer om deze redenen dan ook zijn toevlucht moeten nemen tot een DTP-pakket voor het ontwikkelen van een huisstijl.

Jeroen van Maanen zou graag meer flexibele L^AT_EX stijlen gezien hebben. Johannes Braams antwoordt hierop dat met de komst van L^AT_EX 3.0, de documentatie sterk verbeterd wordt (nieuw L^AT_EX boek) en met name dat documentatie over het zelf ontwikkelen van stijlen zal worden opgenomen. In de huidige versie van L^AT_EX ontbreekt dit laatste.

N.a.v. de opmerking van Nico Poppelier dat je stijlen niet moet aanpassen, merkt van Maanen op dat hij eigenlijk een systeem wil hebben waarmee een typografisch ontwerper op een eenvoudige wijze ('keuzeschakelaars') een huisstijl kan maken.

Nico Poppelier merkt vervolgens op dat Victor Eijkhout het LOLLIPOP formaat heeft ontwikkeld waarmee zonder veel moeite stijlen kunnen worden genereerd.

5.2 Werkgroep 7: PC-zaken

Jos Winnink deelt mede dat de organisatie rond de emT_EX distributie nog niet geheel af is. In principe zijn alle modules aanwezig. Het installatiescript van Piet Tutelaers moet nog wat aangepast worden. Behoeft is er aan een script voor volledige en voor een beperkte installatie.

Discussie ontstaat er over de manier van verspreiding van de emT_EX distributie. Er wordt ondermeer op gewezen dat het mogelijk is om via de Public Domain Software Service van de HCC, programmatuur te verspreiden. Dus waarom ook niet de (komende) NTG distributie van emT_EX? Wel zal het up-to-date houden dan een probleem worden. Daarnaast zou de verspreiding via het NTG secretariaat kunnen, waarbij moet worden uitgegaan dat de diskettes door derden worden vermenigvuldigd.

Alaaddin Al-Dhahir vraagt of het niet mogelijk is om regionale vertegenwoordigers van de NTG als steunpunt aan te wijzen. Frans Goddijn vindt dat de service professioneler zou moeten. Gedacht zou ook kunnen worden aan een soort '*helpdesk*' en/of een '*06-nummer*'. Algemene mening: *een goed service apparaat is belangrijk*.

De voorzitter antwoordt dat alle werkzaamheden van de NTG vallen in de categorie 'liefdewerk en oud papier'. Het gevolg hiervan is dat de NTG voorzichtig

moeten omspringen met de beschikbare menskracht. Maar mogelijk zijn de aangegeven kanalen zoals HCC, Universiteiten, Studenten Verenigingen en SURF goed bruikbaar. Mogelijk ook CWI.

Voorlopig richt de NTG zich in eerste instantie op specifieke groepen gebruikers (wetenschappers) en ook op SURF. Nico Poppelier wil de contacten met SURF wel leggen (dan wel medewerking hieraan verlenen).

Alaaddin Al-Dhahir zegt dat hij van de server in Utrecht een incomplete MS-DOS versie van DVIPS heeft gehaald. Jos Winnink zegt toe dit probleem met Alaaddin te zullen oplossen. Op de server in Utrecht staat namelijk een complete versie aangevuld met een versie die slechts de voor MS-DOS benodigde executables bevat.

Genoemd wordt dat op de server in Eindhoven DVIPS versie 5.483 beschikbaar staat.

Jules van Weerden meldt dat via ACCU/computershops op dit moment ook versies van $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ verspreid worden. Hier zou ook de door NTG samengestelde $\text{e}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ versie gedistribueerd kunnen worden.

6 Rondvraag

- **Willem Smit** vertelt dat hij een versie van $\text{RevT}_{\text{E}}\text{X}$ heeft en het aan geïnteresseerden beschikbaar wil stellen. $\text{RevT}_{\text{E}}\text{X}$ is een macro pakket voor natuurkundigen dat wordt gebruikt bij productie van de *'Physical Review Letters'*, Poppelier meldt dat de software ook via een of meer fileservers te verkrijgen is.
- **J. Krugers** heeft een (MS Windows 3.0) versie van het WYSIWYG pakket *'Scientific Word'* dat gebruikt maakt van $\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ (kan $\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ lezen en genereren). Het pakket is echter afgestemd op de typografie die in de Verenigde Staten gebruikelijk is. Hij zou graag advies willen krijgen om het pakket zodanig te doen wijzigen dat het voldoet aan de typografische normen in Europa. Vanwege de geheel nieuwe gebruikersinterface zou het pakket voor $\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ gebruikers wel eens interessant kunnen zijn.
Geantwoord wordt, dat mogelijk binnen de NTG mensen zijn die het pakket willen reviewen en van (schriftelijk) commentaar willen voorzien. Eerder ontvangen commentaar van twee Nederlandse test-sites blijken door de Amerikaanse fabrikant geheel in de nieuwe versie opgenomen te zijn. Belangstellenden kunnen direct met hem contact opnemen (voor adres zie NTG ledenlijst).
- **Alaaddin Al-Dhahir** vraagt hoe het zit met het gecombineerde NTG/TUG lidmaatschap voor instituutleden.
Johannes Braams antwoordt hierop dat dit met TUG moet worden overlegd omdat er wat verschillen zijn

in opzet tussen instituutleden bij NTG en bij TUG. Wel is het mogelijk om het TUG lidmaatschap via de NTG te voldoen.

In aanvulling hierop deelt de penningmeester mede dat op dit moment ongeveer 30 NTG/TUG lidmaatschappen geregistreerd zijn, hetgeen ruim boven de verwachtingen van TUG ligt.

7 NTG presentaties ' $\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ and Scientific Publishing'

Het middagprogramma bestond uit de volgende voordrachten:

- *'From Observation to Publication'*, door Theo Jurriens. Hij besprak de situatie met betrekking tot het publiceren m.b.v. $\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ in de wereld van de astronomie (zie bijlage in MAPS 92.1 en het boek *'Desktop Publishing in Astronomy & Space Sciences'*, van André Heck, uitgever World Scientific).
- *'On Standard Notations in Mathematics'*, door Nico Poppelier. Hij vroeg ondermeer aandacht voor de problemen rond het 'gestandaardiseerd' opslaan en het uitwisselen van wiskundige formules in een context-afhankelijke omgeving (zie bijlage in MAPS 92.2).
- *' $\text{A}_{\text{M}}\text{S}-\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ based production'*, door Ralph Youngen. Hij gaf een uiteenzetting met betrekking tot de situatie bij de 'American Mathematical Society' (zie bijlage in MAPS 92.2).
- *'Math into BLUES'*, door Kees van der Laan. Over de problemen die kunnen ontstaan als wiskunde typografisch moet worden verwoord. Oplossingen werden aangedragen (zie bijlage in MAPS 91.1).
- *'Automatic Index Generation'*, door David Salomon. Hij hield als voorbereiding op de door hem te geven NTG-cursus, een voordracht over het automatisch genereren van een index (zie bijlage in MAPS 92.2).

8 Sluiting

Om ongeveer 17:30 uur wordt de vergadering door de voorzitter gesloten. De gastheer, het CWI, wordt bedankt voor de genoten gastvrijheid. De aanwezigen en in het bijzonder de buitenlandse gasten worden bedankt voor hun bijdragen.

Een deel van de aanwezigen gaat het, inmiddels tot een traditie uitgegroeide, gezamenlijke diner genieten. De volgende vergadering is op:

donderdag 19 november 1992

te Meppel. Het thema: *'The future of $\text{T}_{\text{E}}\text{X}/\text{L}^{\text{A}}\text{T}_{\text{E}}\text{X}$ '*.